

Az ATOMKI 70 éve nem véletlenül jött létre. A magyar kormány is felismerte, hogy az atomkorban szüksége van az országnak nukleáris kompetenciákra. Ez azóta sem változott. Az ATOMKI küldetése a magfizikai kutatás és a nukleáris technológiai módszerek alkalmazása a tudomány különböző területein, elsősorban az űrkutatásban, az anyag-, a környezet-, és az örökségtudományban, valamint a fenntartható fejlődési célok megvalósításában, a globális társadalmi kihívások megválaszolásában; különös tekintettel a klímaváltozásra, a környezetszennyezésre és – a nukleáris technológia szektorokon átívelő alkalmazásával – a műszaki kihívásokra.

70 év nehézségei és sikerei után elmondhatjuk, hogy ma az ATOMKI az MTA kiváló kutatóintézete, Magyarország gyorsítóközpontja, a gyorsítókra alapozott tudományok európai laboratóriuma, nemzetközileg ismert és elismert multidiszciplináris kutatóintézet. Az ATOMKI Európa vezető magfizikai intézeteivel egy konzorciumban dolgozva biztosít világszínvonalú infrastruktúrájára és nemzetközi szinten elismert kompetenciáira támaszkodva olyan kutatási lehetőségeket hazai és főleg európai kutatócsoportoknak, amelyek lehetővé teszik számukra, hogy élvonalbeli kutatásokat folytassanak. Olyan intézet, amellyel a Közel- és Távols-Kelet kutatóintézetei keresik az együttműködést, és amelyet rendszeresen hívnak meg az Európai Horizont programokba és más nemzetközi kutatási konzorciumokba. Az ATOMKI kutatóit és kutatási javaslatait szívesen fogadják a világ nagyenergiás magfizikai laboratóriumaiban.

Az ATOMKI az eredményességét magas szintű nemzetközi folyóiratokban megjelent közleményeivel méri. Az intézet tíz év alatt – folyamatosan növelve teljesítményét – megdupláztta a közleményeinek számát. Minden munkanap megjelenik egy ATOMKI-s hozzájárulással készült nemzetközi közlemény. A cikkek 85%-a nemzetközi együttműködésekben születik.

Az ATOMKI infrastruktúraorientált intézet. Sikereit az elmúlt tíz év infrastrukturális beruházásainak köszönheti. Alapvető kutatási infrastruktúrájának 21. századi szintre való felhozása nagyrészt megtörtént. 2016-tól GINOP-projektek keretében sikerült létrehozni a tandem-, az örökségtudományi és a környezettudományi laboratóriumot, a radiokarbon-kompetenciaközpontot, valamint sikerült támogatni a geokronológiát, a felületfizikát és a nemzetközi magfizikai együttműködések.

A beruházások eredményeként az ötven legfontosabb magyar kutatási infrastruktúraelem közül négy az ATOMKI-ban található. Az ATOMKI tagja az ICOS klímakutatási és az E-RIHS örökségtudományi osztott bázisú európai kutatási infrastruktúra-konzorciumoknak, valamint a EUROLabs magfizikai, a EUROPlanet űrkutatási és a Chetec asztrofizikai kutatási projekteknek.

Az új beruházásokra alapozva az ATOMKI tíz év alatt megújította kutatási portfólióját, és egy multidiszciplináris kutatóintézet lett. A hagyományos magfizikai, nukleáris asztrofizikai, nukleáris technológiai diszciplínák mellett megnőtt a környezet- és az örökségtudomány szerepe, kiépülően van egy űrkémiai központ, megerősödött és átalakulóban van az anyagtudomány. Olyan területeken jelent meg az intézet, ahol mások évtizedek óta jelen vannak. Megtalálta azokat a szűk piaci réseket, ahova korlátozott költségvetéssel is érdemben be tudott szállni. Öt év alatt ledolgozta esetleges lemaradását, és nagy lendülettel, lelkesedéssel és hittel felzárkózott az élvonalba.

Az ATOMKI egy nevében patinás, tematikájában mégis új és magyar intézet. Úgy van felépítve, hogy kutatási tevékenysége egyaránt hasznosuljon a tudományban, a társadalomban és a technológiai fejlődésben, és hogy legyenek olyan ATOMKI-specifikus területek, amelyeken az intézet a világ élvonalába tartozó infrastrukturális és technológiai szolgáltatásokat tud nyújtani, hogy képes legyen nemzetközi kutatócsoportokat és ipari partnereket közös munkákba bevonni, s ezáltal képes legyen az európai kutatási térség határát a Hortobágy keleti széléig elnyújtani. Ez felel meg az ATOMKI globális tudományos értékrendjének: verseny helyett együttműködés, jelentős erőforrásokat igénylő kihívások felvállalása és a rendelkezésre álló források optimális kihasználása.

Dombrádi Zsolt

magfizikus, az MTA doktora

2016-tól az ATOMKI igazgatója